

УДК 75.041.071.1(477) "19/20"В. Забашта

Ярослав ЛОГІНСЬКИЙ

ПОРТРЕТНИЙ ЖАНР У МАЛЯРСЬКІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ ЗАБАШТИ

Розглядається один з жанрів живописної спадщини відомого українського художника Василя Івановича Забашти (1918—2016). Авторська концепція людини подається в динаміці становлення і розвитку творчої методології митця, через призму його зв'язків з родинно-побутовою сферою, професійного академічного вишколу, ролі ідеологічних чинників тоталітарного часу. Спеціальна увага звертається на формально-образний аспект рішень портретних творів, зокрема на чинник кольору як одного з ключових у фаховій методології митця. Аналізуються найбільш значимі твори В. Забашти відповідного жанру.

Ключові слова: Василь Забашта, образотворче мистецтво, жанрово-видова система, портрет, авторська методологія, формально-виражальні засоби, концепція кольору, композиція, гармонія, контраст.

© Я. ЛОГІНСЬКИЙ, 2017

Друга половина ХХ — початок ХХІ ст. як історичний відрізок часу для українського образотворчого мистецтва мав свої соціально-політичні та психологічні особливості. До кінця 1980-х рр. уся система художньої культури, рівно ж як і науки та освіти, була підпорядкована моделі тоталітарної влади, з такими її атрибутами, як обмеження творчої свободи, тематично-змістовне та методологічне підпорядкування панівній комуністичній ідеології. Це визначало певну уніфікацію світоглядної платформи для художників з різних республік СРСР, з домінуванням російської професійної мистецької освіти і відповідного трактування традиції. Художні виставки переважно відображали офіційну (політичну) доктрину культури як поєднання «соціалістичного змісту» та «правдивого зображення дійсності». Альтернативне бачення суті творчого пошуку в Україні, як і в інших республіках Радянського Союзу, переслідувалось. З початку 1990-х рр., після розпаду СРСР та від часу утворення незалежної Української держави, ідеологічна складова культури зазнала змін, а взамін цензури повернулася притаманна дорадянському часу множинність естетичних ідей і поглядів на формально-образні аспекти пошуку.

Саме в такому діапазоні функціонування політико-адміністративних систем та світоглядних трансформацій і розвивалася творчість одного з провідних українських живописців і педагогів Василя Івановича Забашти (1918—2016). Як митцю, який був глибоко перейнятий долею українства в складних реаліях ХХ ст., йому було вкрай непросто зберегти духовно-ціннісний стрижень своєї індивідуальності. В той час, коли чимало його ровесників змушені були залишити рідну землю і продовжувати творити поза Батьківщиною, або ж покоритися режиму, прославляючи його своїми творами, В. Забашта зумів відстояти право розвивати суб'єктивований погляд на народне життя в його різних проявах, відповідно трактуючи людину, предметне та природне середовище життєдіяльності. Проживши довге і складне життя, В. Забашта залишив багату творчу спадщину, в якій закріпив свою національну поставу і розвинув жанрово-тематичну самотність українського малярства в його історичному розвитку. Представлена вона, зокрема, у ще прижиттєвому виданні «Василь Забашта: Малярство: Альбом-каталог» [1], в якому збалансовано кращі зразки живописних практик художника в різних жанрових і тематичних зрізах.

Одним з жанрів, де з особливою філософською проникливістю розкрилася гуманістична позиція мит-

ця, став портрет. Василь Забашта доволі часто звертався до портретного живопису, все більше розширюючи і збагачуючи засоби його вираження власними пошуками і знахідками. Так само легко і невимушено, як пейзажні композиції, звучать його портретні рішення. Навіть ранні автопортрети, створені у 1950-х рр., не несли типових ознак того часу, вони практично не позначені специфічними ідеологічними вимогами, які ставило перед художниками радянське псевдокласичне мистецтво. Ці та інші обставини цього складного історичного часу описані самим митцем у виданні «Світ очима художника» [2].

Так, «Автопортрет», створений у 1952 р., містить ряд важливих формально-образних рис, притаманних початкам творчого шляху В. Забашти. Твір з витягнутим вертикальним форматом, композиційно розділений на передній та задній плани. Таким чином погоджені площини теплих і холодних тонів починають створювати картинний простір. Хоча роботу створив молодий художник, у ній відчувається тверда рука талановитого майстра. Автопортрет ніби виконаний на одному подиху, легко, без особливих зусиль. Все тут підпорядковано вимогам академічної грамоти: у теплій гамі виконана постать чоловіка та сам інтер'єр, а екстер'єр за вікном подано холодними тонами. В такий спосіб митець без додаткових уточнень, зберігаючи виразність палітри, організовує кольорово-просторову глибинність картини. Передній план займає вагомість фігури чоловіка. Зосереджений погляд його темних, глибоко посаджених очей, стиснуті губи, вольове підборіддя відображають впевненість та твердий характер. Біла сорочка аж світиться на тлі темно-коричневого піджака і краватки. Відблиск сонця залишає оранжевий слід на темному, ледь розбурханому волоссі. На сріблясто-зеленкаво-блакитному тлі вгадуються обриси жіночої фігури в одязі і капелюху червоного кольору. Увесь образно-живописний лад, як бачимо по описові, вибудовується через колористичний задумом. Живопис побудований на тонких нюансах світло-тіні, фарби картини чисті, соковиті, а мазок лягає на полотно темпераментно і легко. Автопортрет світиться своєю внутрішньою силою, доброю енергією, активною життєвою позицією, що переконливо передається позою та вольовим поглядом митця.

Характерними прикладами ранніх творів можуть бути портрети дружини, до зображення якої митець упродовж життя звертається неодноразово. Так, твір

Забашти «Портрет дружини» (1958) виконаний у дещо етюдній манері, зображений жіночий портрет на пленері. Він написаний у теплих тонах, які безумовно відповідають відношенню художника до моделі. Митець вклав багато теплого почуття, його авторська розповідь осяяна ліризмом, красою молодої жінки. Загальний колорит, м'яке, спокійне освітлення погідного літнього дня — все підкорено головній ідеї твору. Обличчя жінки повернуто у профіль, прописано легко, на одному подиху. На ньому вловлюється задум у лагідному погляді, очі примружені під сонячним промінням. Колір та тональна напруга обличчя гармоніює з активнішими відношеннями на зачісці. Барвіста червоно-біла сукня додає портрету виразності, звучить активною насиченістю фарб, у цей же-ж час не порушуючи загальної цілісності картини. Барви сяють у рефлексах, світяться в променях, гуснуть у півтонах. Холодні тони зсунуті на задній план, творять літній пейзаж із дещо прохолодною зеленню, кущами та світлішою травою. Всі ці моменти у сукупності дали художникові змогу виразити психологічний стан моделі. Чергування локальних плям та виразних широких мазків дають можливість творення цілісного образу. Трепетне поєднання теплих і холодних тонів концентрує увагу на портреті, наділяючи жінку неповторним індивідуальним характером, підкреслюючи юну красу, що в своєму спокої посилене художником через м'яке тепло обраного колориту, зливається в гармонії літнього дня.

Це один портрет дружини митець намалював роком пізніше. На полотні «Під рожевою парасолькою» (1959) зображена молода жінка у сидячій позі, одна рука якої опущена на коліно, а в другій вона тримає літню парасольку. Картина не багатопланова, та завдяки авторському задуму і майстерності, в ній достатньо просторової глибини. Ця композиція відноситься до серії робіт, де художник ставить завдання, так би мовити, «написати сонце без сонця». Така серія його «експериментів» другої половини 50-х — 70-х рр. XX ст. цікава за формою та задумом, була розвинута в подальшому деякими його учнями, зокрема Т. Голембієвською, і навіть переросла в її індивідуальну манеру. В таких роботах з особливою виваженістю художник дошукується кольорового напруження в кульмінації сонячного дня, коли особливо важко передати правильну тонову градацію взаємозв'язків на картинній площині. В обраному мотиві жінка сидить, розвернута в півоберта, одягнена

в білу блузку і широку строкату синьо-білу спідницю, що рясніє хвилястим візерунком. У погляді вловлюється чи то втома, чи то очі примружені від яскравого сонця, від якого сховалася модель під парасолькою. Руде волосся, червоні губи, рожевий колір парасольки гармонійно узгоджені з кольором обличчя і рук охоплених складними відбитими рефlekсами. Насичені динамічні заміси зеленого і синього тла із вкрапленням жовто-умбристих барв вдало протиставлені до рожево-червоних відтінків. Пензель кладе фарбу широко, узагальнено, експресивно, проте залишаючи місце для опрацювання деталей. Картина гармонійно злагоджена, композиційно цілісна, приваблює доброю манерою виконання. У ній виразно звучить замишування автора красою молодої дружини, висловлене художником зі зворушливою безпосередністю.

У 1960—1970-х рр. живописна майстерність Василя Забашти відчутно зростає. Це яскраво підтверджує «Автопортрет» 1968 року. Композиція виконана у вертикальному форматі, на засадах трьохплатової просторової побудови. Шукаючи основний образний ключ, автор свідомо протиставляє кольорові контрасти — інтер'єр поданий холодними тонами, екстер'єр — теплими, свідомо порушуючи витонченими барвами усталені співвідношення. На першому плані — центральна фігура митця творена кобальтово-синіми барвами у поєднанні з глибоко-фіолетовими барвами, що надає фігурі строгої конкретики, монолітного образу. Прискіпливий погляд з-під брів, розкуйовджене волосся, загострені риси обличчя творять образ, що відповідає міцній натурі, твердому характеру зображуваного. Фарби густі, насичені, звучні, що і підкреслюють виразну портретну індивідуальність. Другий і третій план творять пейзажі за вікном: урбаністичний — з будівлями на тлі дерев, та узагальнені обриси дальнього плану. Могутня темна фігура, її силуетна різкість протиставлена до легкого живописно-кольорового осіннього мотиву у жовто-оранжевих барвах, що служить тлом для портрета. У творі виразно прозвучав майстерно створений психологічний образ митця. Картина приваблює композиційним і колористичним звучанням, створенням індивідуально-виразного, потужного образу художника у розквіті творчих сил та енергії.

Ще одне майстерне за колористикою полотно — «За книгою. Портрет сина Ростислава» (1974). В ньому автор вирішує подібні до попереднього твору завдання. Поміrkована колірна активність, декоративна

узагальненість і, разом з тим, індивідуальна заглибленість образу притаманна названому твору. Митець впевнено і, разом з тим, спокійно віднайшов співвідношення між теплою і холодною гамою, між інтер'єром і екстер'єром, що проглядається за вікном. Центральна фігура хлопця, що просто і гідно, без напруження, сидить в статичній позі у кріслі, з книгою в руках, звучить тональним контрастом сріблясто-блакитної і темно-синьої барви до насиченої оксамитової теплоти кімнати і, зокрема, крісла, яке автор написав яскраво-оранжевим кольором. У погляді портретованого, заглибленого за читанням книги юнака, панує спокій, внутрішня зосередженість, філософська задумливість. Світлом вихоплене обличчя приваблює зовнішньою красою та розумним і виразним поглядом, тим самим, у якому відбивається його внутрішній світ і тонка душевна структура. Яскравим акцентом у творі звучить книга, виділена білою барвою, із вкрапленням жовтих і бузкових тонів. Дуже м'яко і органічно поєднує автор інтер'єр кімнати і портретованого з екстер'єром, пейзажним і урбаністичним етюдом, де вгадується лагідна осіння пора, зображена пастельними жовто-охристими тонами. У творі відчутне особливе, тепле відношення митця до сина. З непідробною любов'ю, узагальнюючи характерні риси юнака, на високому художньому рівні створений портрет сина Ростислава.

Ще інший образ з родинного середовища — «Портрет дочки Галі» (1972) — переконує в тому, що суто технічна майстерність у створенні портретних полотен у В. Забашти була синхронізована з поглибленням його психоемоційної інтерпретації людини. Полотно побудоване на базі центральної симетрії. Молода дівчина зображена на світло-сріблястому холодному тлі не випадково, адже всі барви портрета вигідно контрастують із вибраним тлом. Щоб краще передати плани, не розробляючи ускладнених тонових відношень, художник вводить перспективне скорочення столу, біля якого стоїть дівчина. На обличчі портретованої — задум, її темні очі спокійно дивляться на глядача. М'якими мазками митця вимальовано білу сорочку, оздоблену оранжево-червоною вишивкою. Тим самим кольором здійснено акцент на крайці, що відділяє корсетку від чорної спідниці. Привертає увагу і темно-руде волосся дівчини, що активно гармоніює з декором одягу, утворюючи тим самим ніби основний колірний стрижень. Полотно приваблює доброю манерою виконання широких, збитих відношень,

розкутим технічним узагальненням. В ньому виразно звучить замилювання красою молодості, висловлене художником зі зворушливою безпосередністю.

Аналізуючи ще інший твір Василя Івановича Забашти з цієї ж тематичної групи — «Василько» (1987), можна переконатися в тому, що художник був майстром різнобічного пластичного трактування портретних образів. Особливим теплом та правдивими емоціями наповнений дитячий портрет хлопчика, виконаний у декоративно-площинній манері. На тлі світлої жовтої плями зображено центральну фігуру сидячого хлопчика зі собакою на руках. Червона футболка і зелене покривало на дивані колористично активно контрастує з теплим тоном тла на полотні. Виразною плямою активно вирізняється чорно-білий окрас тваринки. З реалістичною майстерністю відтворено обличчя дитини. Золотисто-охристе волосся хлопчика вигідно гармоніює з глибокими синьо-голубими очима на тлі тепло-гарячого фону роботи. Це створює вдалий портретно-психологічний образ і наповнює твір задумливим настроєм, надає образу особливої зворушливості. Образно-емоційне наповнення твору, відзначається м'яким авторським письмом. Митець з особливою дбайливістю наповнює градацією зближених кольорових відношень, що допомагає в побудові колоритного звучання яскравої палітри твору.

Ще в іншій картині «Козак. Портрет Ростислава» (1996) композиційно-колористичним центром є погруддя молодого хлопця, сина Ростислава Забашти. З виразною ясністю та за чітким тональним розподілом художник малює портрет, узагальнюючи портретні риси вродливого українського юнака. На холодному темному тлі образ молодого хлопця, поданий в теплих тонах, звучить особливо піднесено в своїй кольоровій зібраності. Фактурний роздільний мазок вирізняє чіткі риси обличчя портретованого — ясний погляд глибоко посаджених очей, прямий ніс, чорні вуса, виразний контур підборіддя і завершальним акцентом є «оселедець» на голові. Контрастно сприймається холодний, складно написаний, білий колір сорочки з делікатно позначеною вишивкою червоної барви — споконвічний символ українського народу. Наповнює портрет часткове вкраплення протилежних кольорів — зеленого, фіолетового, жовтого, охристого. Це дає можливість міцніше пов'язати між собою площини, а невелика кількість світлих ударів на сорочці зберігає напругу всієї картини та підвищує

її насиченість. Портрет виконаний з великою любов'ю та майстерністю, що свідчить про яскраві індивідуальні особливості як портретованого так і митця.

Один з пізніх автопортретів В. Забашти (2002) вирізняється високим професіоналізмом зрілого майстра. Горизонтальна композиція вибудовується на підкреслено геометричних ритмах — відношенням трикутника (постать) до прямокутників (стіна з вікном). У роботі є три площини зображення — поступове спадання тону від переднього плану (фігури) — до заднього — екстер'єру, із домінуванням холодних тонів. Інтер'єрне середовище в цілому протиставляється екстер'єрному по тону й кольору (синє, фіолетово-голубе — до оранжевого). У портреті присутній живописний контраст, так, як і в багатьох роботах митця. Живописна манера поєднується з площинним рішенням і водночас досить відчутним виявленням об'ємів, що досягається узгодженням лінії з формою. Фігура митця ліпиться енергійними ударами пензля, малюнок відзначається експресією, впевненим, виваженим поглядом глибоких очей з-під картуза. Спокій і рівновагу випромінює обличчя художника. Одяг — вільний, розщиплена куртка, светр — можна трактувати як вияв свободи і незалежності, що так притаманно митцям. Необхідним і вагомим доповненням загальної характеристики є пензель — важливий атрибут митця, який тримає автор у руці. Тло до автопортрета вибране не випадково мальовниче: золотисто-багряні, оранжеві, зелені барви бувають, мабуть, пізньої пори, їх майстер використовує як вигідний живописний контраст для своїх кольорових розробок. Власне в такий спосіб позначені його пошуки в сфері колоризму початку 1990-х та впродовж наступних років, які пластично розробляються до середини 2010-х рр. Характерно, що цими роками художник децю відходить від зображальних прийомів попередніх десятиліть, які ми проаналізували, натомість він розробляє іншу пластичну мову. В цих пластичних проблемах художника цікавлять композиційно-колористичні завдання.

Таким прикладом може бути картина Василя Забашти «Контражур. Портрет дружини з парасолою» (2006). Малярське полотно скомпоноване у витягнутому горизонтальному форматі. Митець у децю експресивному стилі, великими мазками творить ще один портрет дружини. У роботі виразно вгадується настрій сонячного літнього дня, який митець передає підвищено-активними кольоровими тонами. Худож-

ник активно розробляє градацію сріблясто-блакитних та фіолетових барв, що відносяться до холодного спектру тонів та звуженого діапазону гарячих. В такий спосіб досягається більшої виразності характеру затінення, не використовуючи принципу важких сполучень тонової палітри. Цим полотном художник створив відчуття теплого літнього дня, насиченого прохолодністю прозорого повітря та гарячими сонячними променями, використовуючи обмежені художні засоби. Центральна постать портретованої вписана у класичний трикутник. Контрапунктом до цієї форми художник утворює горизонтальні кольорові ряди, що значно оживляє динаміку сприйняття композиційного вирішення. Щоб уникнути важкості, жіноча півфігура тонально послаблюється донизу. Легкості і прозорості твору надає парасолька, крізь яку ніби проходять промені і по краю зливаються у жовто-гарячій масі, що додає кольорової напруги до портретованої. Психологічним центром є сам портрет. На ньому концентруються кольорові протилежності — оранжево-синій та фіолетово-червоний. У верхній частині роботи парасольку обрамляє динамічна орнаментальна смуга, що поєднує в собі активну палітру, яка є ніби додатковим позитивним настроєвим акцентом. Митець створив прекрасний образ — виразний та композиційно насичений, в якому вдалося передати спокійну елегантність жінки, її рівновагу та спокій.

Ще один портрет з цього ж періоду «Жінка в червоному береті» (2006) побудований у яскравій поліхромній гамі. Площина роботи ділиться по горизонталі на верхню частину — теплішу і нижню — холоднішу. На барвистому тлі розташовано портрет жінки у білому светрі — кольорі, що активно контрастує з обличчям і волоссям. Обличчя жінки затінене, для підсилення образного ефекту — розділене на світлішу і темнішу половинки, що написані складно знайденими тонкими кольоровими відношеннями. Волосся автор подає жовто-гарячим кольором, з додаванням зелених відтінків, до яких автор червоною плямою створює контраст. Для підтримки червоної барви автор вводить таку ж пляму на светрі, який виділяється на блакитному сусідньому тлі із контурною зеленою лінією, що надає портрету більшої виразності. Чорний півкруглий контур, що відділяє голову від одягу, концентрує увагу на обличчі жінки. Автор створив не лише яскравий психологічний жіночий портрет, композиційно за-

вершений і колористично привабливий, але й цікавий і самобутній образ-тип, образ-характер.

До одного з улюблених образів, а саме — образу жінки, який посідає у творчості митця одне з чільних місць, звертається Василь Забашта у творі «За роботою. Портрет Галі» (2011). На полотні використана класична трикутна композиція. На вишуканому темно-синьому тлі м'яко подано портретовану теплими барвами. Задля більшої декоративності кольорових відношень автором добре віднайдена степінь узагальнення твору, не втрачаючи його реалістичності. Для підсилення виразності обличчя, навколо дещо поглиблюється тло (такий прийом спостерігаємо у майстрів класичного живопису), додатково вводяться пасма темніших барв і графічні вигнуті лінії світлих тонів. Обличчя жінки зосереджене, замислене. Його вдало відтіняє і надає контрасту червоний колір одягу. Про те, що жінка задумалася за роботою, підтверджує і положення рук і пальців. Щоб збагатити і підсилити колористичне звучання палітри вводиться жовта барва. Своім гарячим звучанням вона творить мажорний лад. За допомогою цього обличчя набуває прохолоднішого відтінку, а це, в свою чергу, його більше пов'язує з тлом. Портрет вирізняється глибиною задуми, гармонійною рівновагою і спокоєм твореного образу.

Знову і знову повертається художник до творення портрета дружини, шукаючи в цьому образі дорогої жінки щораз глибоких психологічних та екзистенційних інтонацій. Одним з останніх у даній тематиці є твір «Роздуми. Портрет дружини» (2011). На полотні — психологічний портрет з вираженим композиційним центром. Митець передає образ жінки, за плечима якої — мудрість життя у праці, любові, вихованні дітей... Це підкреслюється знайденими спокійними мазками як у творенні м'якої форми обличчя, так і колористичним звучанням портрета в цілому. Тонко знайдені тональні відтінки — жовто-зелені барви обличчя обрамлені хусткою рожевого кольору. Такі кольорові протиставлення досить важко поставити у гармонійне співіснування. Ці тони не змагаються між собою, а навпаки — допомагають і вирізняють один одного. Контури фігури з м'якими лініями плечей окреслені за допомогою світлої блузи з легким орнаментом та темної безрукавки. На задньому тлі — сіро-блакитна стіна, на якій висить мистецький твір. Картина виконана темно-синіми, жовтими, коричневими барвами, що в цілому гармоніює із портретним обра-

зом і творить єдине завершене ціле. У створеному портреті відчувається внутрішнє тепло, гармонія, спокій як в образі портретованої так і у відношенні автора до жінки. Цей показовий твір, як і попередній, відноситься до останнього періоду творчості. В них художник намагається не стільки повернутися до ранніх етапів своєї творчості, а швидше поєднати всі свої експериментальні здобутки в цілісний задум. Твори Василя Забашти останнього періоду увиразнені своєю стилістичною примиреністю, спокійною злагожденістю та впевненістю. Такі ціннісні установки митця були вкрай важливими для його педагогічної діяльності, як якісний професійний акцент після тривалих років ідеологічної стагнації профільної мистецької освіти [3].

На підставі аналізу найбільш репрезентативних за художньо-естетичним рівнем портретів авторства Василя Івановича Забашти можемо стверджувати, що цей жанр став для нього одним з найулюблених і багатих за смисловим еквівалентом. У рішеннях переважної більшості портретів автор поставав як досвідчений і глибокий майстер. Його прискіпливе око виявляє найхарактерніші риси портретованих. Та основним є, все ж, емоційне ставлення автора до осіб, які він зображував, відчуття та поцінування їхніх духовних якостей. У портретах митець постає вправним колористом, майстром з оригінальним композиційним мисленням. Незважаючи на те, що в окремих моментах художник міг загострити колірні зіставлення, подати їх через відкриті та експресивні хроматичні гами, вони завжди скеровані на головне — на відтворення неповторного емоційного виразу, що передавав внутрішню суть людини.

Поетично-одухотворені образи, які створив В. Забашта за все своє тривале творче життя, стали теж наслідком і його пленерних досягнень в пошуках звучності колористичних рішень. Художник прагнув досягти психологічного стану моделі, застосовуючи не тільки конструктивні рисункові прийоми, але й гармонізований колористичний лад живописного середовища. Тому портретовані передавалися з великою виразністю, незалежно від статі чи віку моделі. Художня осмисленість характеру підсилювала образність та психологізм моделі. Залюбуванням природною красою людини та її душі Василь Іванович Забашта творив те неповторне естетичне почуття, яке передавалося глядачеві від автора й досі зберігає свою мистецьку силу.

1. Василь Забашта. Малярство: Альбом-каталог / упоряд. Р. Забашта, Г. Забашта. — Київ : Майстерня книги, 2008. — 224 с. : іл.
2. *Забашта В.* Світ очима художника / Василь Забашта ; запис і упоряд. Людмила Забашта ; загальне редагування Ростислав Забашта. — Київ : Майстерня книги, 2009. — 192 с. : іл.
3. Ковальчук О. Соціально-політичні чинники впливу на українську академічну художню освіту в контексті історії НАОМА другої половини ХХ — початку ХХІ століття / Остап Ковальчук ; НАМУ ; Інститут проблем сучасного мистецтва // Мистецькі обрії 2013: Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Збірник наукових праць. — Випуск 5 (16). — Київ : Фенікс, 2013. — С. 316—320.

Yaroslav Lohynskyi

THE PORTRAIT GENRE IN VASYL ZABASHTA'S ARTISTIC HERITAGE

The article deals with one of the genres of the famous Ukrainian artist Vasyl Ivanovych Zabashta's painting heritage (1918—2016). The author's concept of man is presented in the dynamics of formation and development of the artist's creative methodology, through the prism of his connections with the family-home sphere, professional academic education, the role of ideological factors of totalitarian time. Special attention is drawn to the formally-shaped aspect of portrait works, in particular on the color factor as one of the key in the artist's professional methodology. The most significant V. Zabashta's works of the corresponding genre are being analyzed.

Keywords: Vasyl Zabashta, fine arts, genre-type system, portrait, author's methodology, formally-expressive means, concept of color, composition, harmony, contrast.

Ярослав Логинський

ПОРТРЕТНИЙ ЖАНР В ХУДОЖЕСТВЕННОМ НАСЛЕДИИ ВАСЫЛЯ ЗАБАШТЫ

Рассматривается один из жанров живописного наследия известного украинского художника Васыля Ивановича Забашты (1918—2016). Авторская концепция человека подается в динамике становления и развития творческой методологии художника, через призму его связей с семейно-бытовой сферой, профессиональной академической подготовки, роли идеологических факторов тоталитарного времени. Специальное внимание обращается на формально-образный аспект решений портретных произведений, в частности на факторе цвета как одного из ключевых в профессиональной методологии художника. Анализируются наиболее значимые произведения В. Забашты соответствующего жанра.

Ключевые слова: Василь Забашта, изобразительное искусство, жанрово-видовая система, портрет, авторская методология, формально-выразительные средства, концепция цвета, композиция, гармония, контраст.